

BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

DAP Bölge Kalkınma İdaresi; Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Hakkâri, Kars, Iğdır, Malatya, Muş, Tunceli ve Van illerinin kalkınmasını hızlandırmak amacıyla kurulmuştur.

Öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

1961 yılında Batman'ın Gercüş ilçesinde doğdum. 1982 yılında İTÜ Sakarya Mühendislik Fakültesi “Endüstri Mühendisliği” bölümünü bitirdim.

1985 yılında TCDD Genel Müdürlüğü APK Dairesi-Proje Değerlendirme Şubesinde Araştırmacı olarak göreve başladım. Eylül 1987 – Aralık 1994 yılları arasında sırasıyla T.C. Başbakanlık Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdarelerinde Proje Değerlendirme Dairesi ile Finansman Dairelerinde Uzman olarak çalıştım. 1995 – 2003 yılları arasında gıda sektöründe Genel Müdür ve İhracatçılar Birliğinde Yönetim Kurulu üyeliği ile Proje Koordinatörlüğü görevlerinde bulundum. 2004 – 2005 yıllarında AB Bölgesel Kalkınma Programı kapsamında; Bitlis, Hakkâri, Muş ve Van illerinde yürütülen Doğu Anadolu Kalkınma Programında “KOBİ Koordinatörü” olarak görev yaptım. 2006 – 2011 yılları arasında DPT ve Özelleştirme İdaresinde uzman olarak çalıştım. Nisan 2011 tarihinde TTA A.Ş. Genel Müdür Yardımcılığı görevine, bu görevimin ardından Mart 2012’de DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığına atandım. Halen bu görevimi sürdürmekteyim.

DAP'ın kuruluşundan ve amaçlarından bahsedebilir misiniz?

DAP Ana Planı 2000 yılında hazırlanmış, 2000 yılından bu yana DAP rumuzlu projeler, yatırım programlarında yer almaya devam etmiştir. DAP Ana Planının operasyonel hale getirilmesi ve Bölgenin sosyo-ekonomik gelişmesine ivme kazandırılması amacıyla “DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı” 08 Haziran 2011 tarih ve 27958 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 642 numaralı Kanun Hükmünde Kararname ile teşkil edilmiştir. İdarenin merkezi Erzurum ilinde olup kapsadığı iller; Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Hakkari, Kars, Iğdır, Malatya, Muş, Tunceli ve Van’dır.

Doğu Anadolu Projesi’nin genel amacı uygulandığı illerdeki yatırımların gerektirdiği araştırma, planlama, programlama, projelendirme, izleme, değerlendirme ve koordinasyon hizmetlerinin yerine getirilmesi suretiyle Doğu Anadolu Bölgesi’nin kalkınmasını hızlandırmaktır.

Bölgenin potansiyeli dikkate alındığında ön görülen temel stratejiler ve öncelikler şunlardır:

DAP kapsamında başlatılan yatırımların tamamlanması, bugüne kadar gerçekleştirilen tüm icraatların kalıcılığının sağlanması ve kalkınma sürecinin sürdürülebilir kılınması ve bu amaçla yenilikçi, ekonomik ve toplumsal gelişmeyi hızlandırıcı, istihdam artırıcı projelerin uygulanmaya konulması; Doğu Anadolu Bölgesi’nde yaşayan nüfusun ekonomik, sosyal ve çevresel boyutuyla yaşam kalitesinin artırılması ve bölgenin refah düzeyinin ulusal ortalamaya yakınsamasının sağlanması hedeflerimiz arasındadır.

Bu önceliklere ulaşmak için hayata geçirilecek eylemler 5 ana eksende toplanmıştır:

- Gıda ve Tarım Sektörlerinde Verimlilik ve Katma Değerin Artırılması,
- Sanayi ve Hizmetler Sektörlerinin Güçlendirilmesi,
- Altyapı, Kentleşme ve Çevresel Koruma,
- Beşeri-sosyal Sermayenin ve Sosyal Altyapının Güçlendirilmesi,
- Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi.

Yukarıda belirttiğiniz üzere, DAP'ın hayata geçirilecek eylemlerini 5 ana eksende topladığınızı söylediniz. Bu açıdan bakıldığında, bugüne kadar bölgede neler yapıldı? Başlıklar halinde sıralar mısınız?

KÜÇÜK ÖLÇEKLİ TARIMSAL SULAMA PROJELERİ

Teşekkür ederim. DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı koordinasyonunda Bölgenin sulanan arazi varlığını artırmak üzere DSİ yatırım sahası dışında kalan il özel idarelerinin sorumlu bulunduğu sahalarda “**DAP Tarımsal Sulama Programı**” başlatılmıştır. Bu kapsamda, 2013 yılında İl Özel İdareleri tarafından etüt-proje çalışması tamamlanmış 167 adet proje desteklenmiştir. Projelerin tamamlanması ile birlikte yaklaşık olarak 481 km kapalı kanal ve 206 km açık kanal ile toplam 34.559 ha alan sulamaya açılmıştır.

İdareemiz, 2014 yılı faaliyetleri kapsamında da ‘**Küçük Ölçekli Tarımsal Sulama Projeleri**’ne devam etmiştir. Bu çerçevede, 2014 yılı için il özel idarelerinden gelen 98 projeler desteklenmiştir. Desteklenen projeler ile 332 km kapalı kanal ve 134 km açık kanal ile toplam 22.864 ha alan sulamaya açılmıştır.

Aynı şekilde, 2015 yılı için 14 ilden gelen toplam 79 adet proje desteklenmiş, söz konusu projeye 40 milyon TL ek ödenek sağlanmıştır. Bu bağlamda toplam 80 milyon TL ile 206 adet proje hayata geçirilecektir. 2015 yılında yapılacak projelerle 377 km açık kanal ve 509 km kapalı kanal ile toplam 27.123 ha alan sulamaya açılacaktır.

HAYVAN İÇME SUYU (HİS) GÖLETLERİ

Yine... 2014 yılında **Hayvan İçme Suyu (HİS) Göleti** projelerine sağladığı finansman desteğini 2015 yılında da devam ettiren İdareimiz, mera hayvancılığında işgücü ve üretim verimliliğinin artırılması, karlılığın sürdürülebilirliğinin sağlanması ve bölge çiftçilerinin gelir düzeyinin yükseltilmesi amacıyla meraya dayalı hayvancılık yapılan alanlarda hayvanların su ihtiyacını karşılamak için 22 adedi DAP İdaresi tarafından projelendirilen toplam 35 adet Hayvan İçme Suyu (HİS) Göleti projesine 2015 yılı için 8 milyon lira finansman desteği sağlandı.

Büyük ve küçükbaş hayvan varlığı bakımından Türkiye’de önemli bir potansiyele sahip olan bölgemizde;

Hayvancılık bölgenin asıl geçim kaynağı olmakla beraber, yetiştiricilerimizin arzu edilen bir geliri elde etmediği görülmektedir. Özellikle yüksek kesimlerde hayvanların su ihtiyacını karşılamak için günde birkaç defa 2-3 kilometre aşağıya (su kaynağına) indirilmesi sonucu merada alınan enerji yolda gidip-gelmekte harcadığı için bu durum üretim ve işgücü verimliliğini azaltıyordu. Bunun için meralarda, özellikle su kaynağı olmayan yerlerde, hayvanların su ihtiyacını karşılamak için yağmur ve kar sularının depolandığı hayvan içme suyu göletlerinin yapılması için finansman desteğimiz önümüzdeki yıllarda da devam edecek.

ELAZIĞ İLİ 2014 YILI HİS PROJELERİ

PROJE ADI	PROJENİN YERİ	DAP BKİ ÖDENEĞİ	SÖZLEŞME BEDELLERİ
Bulgurcuk Köyü	Elazığ - Karakoçan	229,815.87	135,248.06
Sarıcan Köyü	Elazığ - Karakoçan	173,932.40	114,826.98
Yeniköy	Elazığ - Karakoçan	166,213.16	111,045.08
Kalecik Köyü	Elazığ - Karakoçan	108,703.84	76,331.84
TOPLAM		678.665,27	437.451,96

ELAZIĞ İLİ 2015 YILI HİS PROJELERİ

PROJE ADI	PROJENİN YERİ	DAP BKİ ÖDENEĞİ
Durmuşköy I	Elazığ - Karakoçan	289.422,29
Durmuşköy II	Elazığ - Karakoçan	264.044,86
Okçular	Elazığ - Kovancılar	198.913,03
Kovancılar-Kayalık	Elazığ - Kovancılar	188.538,86
TOPLAM		940.919,04

MERADAKİ HAYVANLARIN TEMİZ SU İHTİYACI ARTIK SIVATLARLA KARŞILANACAK.

HİS Göletlerinin yanında, İdaremiz, 2015 yılı yatırım programında yer alan “**Hayvancılık Altyapısının Geliştirilmesi Projesi**” kapsamında; meraya dayalı hayvancılık yapılan bölge il ve ilçelerinde, büyük ve küçükbaş hayvanların temiz su ihtiyacını karşılamak üzere yaptırılan sac ve beton sıvatların dağıtımına başlandı. Bu kapsamda, 3 bin 630 adet beton ve 5 bin 400 adet sac olmak üzere toplam 9.030 adet sıvat bölge illerine dağıtılıyor.

2015 yılında 200 adet beton 360 adet sac olmak üzere toplam 560 adet sıvat Elazığ İl Özel İdaresi tarafından teslim alınmış ve çiftçilere dağıtımı yapılmaktadır.

BÖLGEDE, RUHSATLI CANLI HAYVAN PAZARLARI OLUŐTURULUYOR.

Hayvan varlığı yüksek olan bölge il ve İlçe merkezlerinde, Ruhsatlı Canlı Hayvan Pazarları ihtiyacının giderilmesi, canlı hayvan ve et borsasının hayata geçirilmesi, bölgeden karkas et ticaretini artırmaya yönelik kesimhane ve kombina altyapısının en kısa zamanda tesis edilmesi bölge hayvancılığına önemli katkı sağlayacaktır. 2015 yılında, alınan Bakanlık onayı ile bölgede 15 adet Ruhsatlı Canlı Hayvan Pazarı kurulması desteklenecek.

Bu kapsamda, 2015 yılında Elazığ İli Karakoçan Ruhsatlı Canlı Hayvan Pazarı yapımı için 1.700.000 TL ödenek tahsis edilmiştir.

ÜNİVERSİTELERİN ARAŞTIRMA VE UYGULAMA BİRİMİ (AUB) PROJELERİ'NE DESTEĞİMİZ DEVAM EDECEK

Bölgemizdeki altı üniversitede eğitim verilen Ziraat ve Veterinerlik fakültelerine ait Araştırma ve Uygulama Birimlerinin fiziki altyapı ve donanım eksikliklerinin giderilmesi için 2013 yılında başlayan desteklerimiz devam ediyor. Başta, üniversitenin bulunduğu il olmak üzere, çevre illerde tarımsal faaliyetlerle iştigal eden çiftçilere ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı taşra personeline yönelik teorik ve uygulamalı eğitim programları uygulanması amacıyla ilk etapta üç üniversitenin (Erzurum Atatürk Üniversitesi, **Elazığ Fırat Üniversitesi** ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi) Ziraat/Veterinerlik Fakültelerinin bünyesinde “**Çiftçi Eğitim Merkez**”lerinin kurulması yönündeki çalışmalarda sona gelindi.

Bu kapsamda, ilgili üniversitelere 2013 yılında sağlanan finansman desteği, eksiklikler tam olarak gidermediği için çalışmaların tamamlanması amacıyla 2015 yılında bölgede bulunan 7 üniversiteye 5 milyon lira ek ödenek tahsis edilmiştir.

BİTKİSEL ÜRETİMİN ALTYAPISININ GELİŞTİRİLMESİ

DAP Bölgesi; 6 büyük havzası, verimli ovaları, bölgeye has meyve türleri, yüzlerce endemik bitkiler ile son derece kıymetli tarımsal potansiyele sahiptir.

DAP illerinin bitkisel üretim potansiyelinin harekete geçirilmesi amacı ile 2014 ve 2015 yıllarında bir dizi proje uygulamaya konmuştur. 2014 yılında toplam 335 dekar alanda bahçeler tesis edilmiştir. 2015 yılında ise, bitkisel üretim altyapısının geliştirilmesine yönelik 7 proje desteklenmiş, söz konusu projelere 1 milyon 500 bin lira ödenek tahsis edilmiştir. Bu projeler, Bitlis/Hizan (Fıstık Aşılama), Erzurum/Palandöken (Eğitim Uygulama Amaçlı Modern Yüksek Plastik Tünel ve Cam Sera Kurulum), Erzurum/Uzundere (İklim Kontrollü Tam Otomasyonlu Polikarbonat Kaplı Sera Kurulum ve Eğitim Salonu), Erzurum/Uzundere (35 da. Alanda Kapama Dut Bahçesi Pilot Uygulama), Erzincan/Üzümlü (35 da. Alanda Kapama Dut Bahçesi Pilot Uygulama), Erzurum/Aşkale (Organik Sertifikalı Paket Yonca Silajı) ve Malatya (Kalibre Edilmiş Kayısı Satışı ile Katma Değerin Artırılması) konularını kapsamaktadır.

KURUMSAL KAPASİTENİN ARTIRILMASI PROJESİ

DAP Bölgesinde tarım sektörüne hizmet veren kurumların kurumsal kapasitelerinin artırılması kapsamında Elazığ Su Ürünleri Araştırma İstasyon Müdürlüğü'ne "Doğu Anadolu Bölgesi İllerinde Su Ürünleri Üretiminde Verimliliği Artırma Projesi" için ödenek tahsis edilmiş, uygulayıcı kuruluşa gönderilmiştir.

DOĞU ANADOLU BÖLGESİ KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİNİN HAZIRLANMASI VE YAYINLANMASI PROJESİ

Doğu Anadolu Bölgesi'nde mevcut olan taşınmaz kültür varlıklarının tamamının eksiksiz olarak tespit edilmesini sağlamak amacıyla, "Kültür Varlıkları Envanterinin Hazırlanması ve Yayınlanması Projesi" hayata geçirilmiştir. Bu proje ile DAP Bölgesindeki kültür varlıkları tespit edilerek, elektronik ve basılı ortamda toplanması sağlanacak ve bağlı illerin kültür varlıkları envanterlerinin hazırlanması ve yayınlanması yolu ile de gelecek kuşaklara önemli bir mirasın aktarılması temin edilmiş olacaktır. Aynı zamanda, yerli ve yabancı turistlerin seyahat planları ve rotalarına ışık tutularak, Bölgenin turizm gelirlerinden alacağı pay artırılabilecektir.

DAP BÖLGESİ'NDE REKREASYON ALANLARININ GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ

DAP Eylem Planı'nda belirtildiği gibi, 2014-2018 dönemi için planlanan destek programının amacı yerel yönetimlerin, yeşil alan miktarının artırılmasına, kent içi yaşam alanlarının spor yapmayı ve hareketliliği sağlayacak şekilde tasarlanmasına ve dinlenme alanlarının sayısı ve kalitesinin artırılmasına yönelik yatırımlarının mali ve teknik açıdan desteklenmesini kapsamaktadır.

Bu amaçla belirlenen hedefler;

- Kişi başına düşen rekreatif amaçlı kullanılan yeşil alanların miktarını artırmak,
- Söz konusu alanların sayısını artırmak,
- Mevcut yeşil alanlarının niteliklerini iyileştirmek
- Kentte yaşayan nüfusa sağlık, sosyal çevre ve psikolojik açıdan fayda sağlamak gibi toplumun yararlanması için ayrılan oyun bahçesi, çocuk bahçesi, dinlenme, gezinti, piknik, eğlence, rekreasyon ve kıyı alanları toplamından oluşmaktadır.

“DAP SINIR İLÇELER EKONOMİK VE SOSYAL KALKINMA PROGRAMI”YLA EKONOMİK VE SOSYAL HAYATA CANLILIK KAZANDIRILACAK, BÖLGEDE YAŞAYAN İNSANLARIN MUTLULUĞU ARTIRILACAK

İdaremizin “**DAP Sınır İlçeler Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Programı**” kapsamında, Kalkınma Bakanlığınca onaylanan ve 2015 yılı sonuna kadar hayata geçirilecek toplam 12 proje hayata geçirilecek.

Bu proje kapsamında yer alan ilçeler, sorumluluk alanımızda bulunan 14 ilden 6 tanesi, Gürcistan, Ermenistan, Nahcivan, Irak ve İran’la komşu illerdir. DAP İdaresi olarak, Ocak-Mayıs 2015 döneminde 18 sınır ilçenin tamamına saha ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Gerek kaymakamlıklar, gerek belediyeler ve gerekse diğer paydaşlarla yapılan istişareler sonucu ortaya çıkan bu projeler, ekonomik kalkınma, sınır ticareti, üretim, kadın ve gençlik çalışmaları, kültür ve sanat ile eğitim alanlarını kapsamaktadır. Protokolleri hazır olan toplam 12 proje, 2015 yılı sonuna kadar tamamlanmış olacak.

Söz konusu projeler ile sınır ilçelerindeki ekonomik ve sosyal hayata canlılık kazandırmak ve bölgede yaşayan insanların mutluluğunu artırmak hedeflemektedir.

DAP BÖLGESİ KOYUNCULUĞUNUN GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ'YLE YENİ BİR İŞLETME DOĞUYOR...

Bölgedeki küçükbaş hayvan varlığının nitelik ve nicelik olarak artış göstermesi için TİGEM (Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü) ile DAP İdaresi arasında, “DAP Bölgesi Koyunculuğunun Geliştirilmesi Projesi” kapsamında 2014 yılında protokol imzalanmıştır. İmzalanan protokol kapsamında, Bölgede genetik yapısı bozulan morkaraman ırkının ıslahı için yapılan çalışmalara ilave olarak; işletmenin bakımsız durumda olan ve modernize edilmesi için yatırım programı kapsamına alınan Kırkkomlar ve Karakayalar mevkiindeki hayvan barınaklarının bakım ve onarım çalışmaları ve eksik tesislerin yapımına ilişkin faaliyetler desteklenmiştir.

TİGEM ile yapılan protokol gereği, toplam 9 milyon Türk Lirası tutarındaki projeye, DAP Bölge Kalkınma İdaresinin yatırım ödeneğinden 2014 yılında 5 milyon Türk Lirası sermaye transferi sağlanmıştır. 2015 yılında yapılan/yapılacak faaliyetler neticesinde ise ilave 4 milyon Türk Lirası ödenek TİGEM'e gönderilecektir.

Başlıklar halinde sıraladığınız ve desteklediğiniz yatırım, ekonomik ve kültürel ve sosyal projelerin bölgeye katkıları neler oldu?

Bunun analizini yapmak zor. Zaman istiyor. Fakat, kahr ekseriyette olumlu geri dönüşler aldığımızı söyleyebilirim. Bundan da oldukça mutlu oluyoruz. Doğduğu yerde doyan bir bölge oluşturmak en büyük hedefimizdir. Bu da göçü önleyecek bir gelişmedir.